

DOĞU'DAN BATI'YA MASALIN SERÜVENİ
DÜNYA MASALLARI

CİLT I

EDİTÖRLER

PROF. DR. FATMA AHSEN TURAN - PROF. DR. HABİBE YAZICI ERSOY
DOÇ. DR. ŞENGÜL DEMİREL

nobel
KÜLTÜR

Doğudan Batıya Masalın Serüveni
DÜNYA MASALLARI - Cilt 1

Editörler
Prof. Dr. Fatma Ahsen Turan
Prof. Dr. Habibe Yazıcı Ersoy
Doç. Dr. Şengül Demirel

Yayın No.: 3
ISBN: 978-605-70764-9-6
Takım ISBN: 978-605-70764-8-9
E-ISBN: 978-625-8171-01-3
Takım E-ISBN: 978-625-8171-00-6
1. Basım, Eylül 2022

Yayın Yönetmeni: Gülfem Dursun
Sayfa Tasarımı: Tarkan Kara
Kapak Tasarımı: Sezai Özden
Redaksiyon: Meliha Uysal

© Copyright 2022, NOBEL KÜLTÜR
Sertifika No.: 40340

Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

"Nobel Kültür", bir Nobel Akademik Yayıncılık markasıdır.

Yazılardan yazarları sorumludur.

nobel
KÜLTÜR

Nobel Kültür Yayınları

Kültür Mah. Mithatpaşa Cad. No: 74/4, Kızılay/Ankara
Tel: 0312 418 20 10
kultur@nobelyayin.com

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.
Sipariş: -siparis@nobelyayin.com
Telefon: +90 312 278 50 77 - Faks: 0 312 278 21 69
E-Satış: www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com
Bilgi: www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları

Alfa Basım Dağıtım, Arasta, Arkadaş Kitabevi,
D&R Mağazaları, Dost Dağıtım, İnkılâp Kitabevleri, Kitapsan,
Nezih Kitabevleri, Pandora, Prefix, Remzi Kitabevleri

Baskı ve Çi:

Genç Offset Sertifika No.: 32284 Süzğün Sokak
No.: 18/3 İskitler/Ankara

Doğudan Batıya Masalın Serüveni
DÜNYA MASALLARI

İÇİNDEKİLER

Söz Başı.....	1
Sözlü Anlatı Geleneğinin Ustaları: Masal Anaları	5
<i>Fatma Ahsen TURAN</i>	
Kaf Dağı'nın Ardından Anka Kuşu'nun Kanadından Süzülüp Gelen Türk Masalları.....	19
<i>Z. Görkem DURAN GÜLTEKİN</i>	
Türkiye'deki Masal Araştırmalarının Tarihçesi.....	65
<i>Pamuk Nurdan GÜMÜŞTEPE</i>	
Japon Masallarının Tarihsel ve Kültürel Temelleri.....	95
<i>Okan Haluk AKBAY</i>	
Dingin Sabahlar Ülkesi Kore: Bir Varmış Bir Yokmuş.....	136
<i>Hatice KÖROĞLU TÜRKÖZÜ</i>	
Asya'nın Doğusundaki Bilgeler Ülkesinden: Çin Masalları	179
<i>Bülent OKAY</i>	
Masal İçinde Masal Dünya İçinde Dünya: Hint Masalları	222
<i>Şengül DEMİREL</i>	
Sözün Büyüsü: Pakistan (Urdu) Masalları.....	267
<i>Mustafa Sarper ALAP</i>	
Şekil, Dil ve Üslup Bağlamında İran Masal İncelemeleri: Keçi, Konuşan Kuş ve Kırk Zülûf	289
<i>Melek GEDİK</i>	

İnsanın Gördüğü Şey, Görülebilecek Şeyin Hepsini Değildir:
Etiyopya Masalları 354

Makbule SABZİYEVA

Kaynayan Yedi Kazandan Padişahın Kızına: Irak Arap Masalları 373
Necdet Yaşar BAYATLI

Rus Halk Masalları ya da Kadim Rusya'ya Bir Serüven 393
Mariia TALİANOVA EREN

SÖZ BAŞI

*"Masal dinlememiş çocuklar büyüyünce
kendi resmini bile cetvelle çizer."*

Cemal Süreya

Pertev Naili Boratav'ın "Nesirle söylenmiş, dinlik ve büyü-
lük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal
ürünü, gerçekle ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası ol-
mayan kısa bir anlatı" olarak tanımladığı masal, insanlığın ilk
dönemlerinden itibaren günümüze kadar varlığını sürdürmüş
en önemli kültür hazineleri arasında yer almaktadır. İlk dö-
nemlerde içinden çıktığı milletin mitik anlatılarından besle-
nen masallar, daha sonra o milletin bütün değerlerini bünye-
sinde barındırmıştır. Kökü mazide olan bu anlatılar, aynı za-
manda bir gelecek planlayıcısıdır. Masallar, güzel bir dünyaya
kapı aralar ve kötü ile iyinin; cömert ile cimrinin; merhametli
ile merhametsizin; güçlü ile zayıfın mücadelesini verir. Bu
mücadelede haklı olan ne kadar zayıf, ne kadar zor durumda
olursa olsun mücadeleyi kazanarak hitap ettiği insanlara ge-
rekli olan mesajları verir. Masallar, anlatının içinde bir hayat
dersi saklar. Dinleyicisine veya okuyucusuna alması gerekli
olan nasihatı o büyüleyici üslubu içinde verir. Masalda bütün
milletlerin kabulleri arasında yer alan mesajların yanı sıra,
içinden çıktığı kültüre ait olan muhtelif bilgiler de mevcuttur.
Mensubu olduğu kültürün değer yargılarını, estetik ve bedi
zevkini de masalların içinde bulabiliriz. Masallar, kültürel bir
aktarımdır. Aynı zamanda gerçekle hayali bir arada barın-
dırması sebebiyle özellikle çocuk dinleyiciler üzerinde büyük

Dingin Sabahlar Ülkesi Kore: BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ*

Hatice KÖROĞLU TÜRKÖZÜ**

GİRİŞ

Teknolojinin olmadığı eski dönemlerde gerek çocukların gerek yetişkinlerin sosyalleşmesinde çok büyük bir boşluğu doldurma konusunda masalların değeri yadsınamaz bir gerçektir. Her toplumun masalları tıpkı kültürleri gibi farklıdır. Bir toplumun masallarının yoğunlaştığı temalar ya da kahramanlar farklı olabilir.

Ejderhalar, hayaletler, *goblinler*, kaplanlar, şeytani tilkiler, doğüstü eşlerin yanı sıra doğaldır ki tüm zaaflarıyla insanlar Kore halk masallarında yer alan karakterler arasındadır. Kore'nin ruhunda binlerce yıl boyunca yerleşe gelmiş olan güç, para, hakkaniyet, adalet, aşk, dilek, ilişkiler vs. hakkındaki yaşam algılarını ve kavramları masalların içinde bulmak mümkündür. Nesilden nesle aktarılan masallar; Korelilerin köklü inançlarını, geleneklerini, yaşam biçimlerini ve kültür kodlarını yansıtır.

* This work was supported by the Core University Program for Korean Studies through the Ministry of Education of the Republic of Korea and the Promotion Service of the Academy of Korean Studies (AKS-2019-OLU-2250002).

** Doç. Dr. Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.

Korelilerin düşünce yapısını etkileyen Şamanizm, Budizm, Konfüçyanizm, Taoizm gibi inanç ve felsefeler pek çok konuda olduğu gibi Kore masallarının yapısında da görülmektedir.

Kore halk masallarında öldükten sonra iyi insanların ruhlarının *gobline* dönüşerek Göksel Krallıkta ikamet ettiklerine ve kötü insanların ruhlarının hayalete dönüşerek Yeraltı Krallığında ikamet ettiklerine inanılır. *Goblinlerin*, ölen iyi insanların ruhları olduğuna inanıldığı için kutsanmışların dünyasına girmelerine ve böylece yaşayanların dünyasında dolaşmalarına izin verilir. Öte yandan hayaletlerin, diğer dünyalara girmesine izin verilmeyen ve yaşayanların dünyasından kurtulmayı bekleyen mutsuz veya kötü insanların ruhları olduğuna inanılır. Yine Kore masallarında sık sık görülen Ejderha Krallığı, yalnızca çok şanslı olanların, çok kısa bir süre için ziyaret edebileceği bir su altı ütopyasıdır.

Bir insanın şimdiki yaşamının geçmişi tarafından belirlendiği ve şu anda ne yaptığı ise geleceğini belirlediği yani reenkarasyon inancının hâkim olduğu dünyalar, ütöpik dünyalar ve bunların dışında gerçek dünyada yaşanan olaylar Kore masallarında sıklıkla yer alır. Masalların temaları; krala bağlılık, anne babaya sadakat, kardeş sevgisi, hayırlı evlat olma, görülen iyiliğin karşılığını ödeme, bolluk ve mutluluk dolu bir yaşam isteği gibi çeşitlilik göstermektedir.

Tüm toplumların edebiyatında masalların ayrı bir yeri ve önemi olduğu gibi Kore edebiyatında da masallar önemli bir yere sahiptir. Günümüz Kore'sinde eğitimcilerin ve devlet eğitim politikasının öngörmesiyle ilkökul ders kitaplarında ve müfredatında halk masallarının yer alması onlara verilen değeri göstermektedir. İlkökul ders kitaplarında Batı masallarından

ziyade geleneksel halk masallarının yer alması ayrıca dikkat çeken bir husustur. Yine yabancı öğrencilere yönelik günümüz Korece eğitim materyalleri içerisinde Kore halk masallarını da görmek mümkündür. Halk bilimi ve halk kültürü unsurunun yoğun bir şekilde yer almasının yanı sıra sade ve anlaşılır dilin kullanılması nedeniyle masallar eğitimcilerce ilkokullarda ve yabancılara Kore dili eğitiminde ders materyali olarak önerilmektedir.

Bu çalışmada Uzak Doğu'nun mütevazı ülkesi sabah dinginliği anlamına gelen Choson'un yani günümüz adıyla ifade edilecek olursak Kore'nin halk masallarına değinilmiştir. Bugüne kadar Türkiye'de genel anlamda Kore halk masallarının menşei, tanımlamaları, özelliklerine dair çalışma mevcut olmadığından öncelikle bu çalışmada Koreli araştırmacıların masala dair tanımlamaları, Kore edebiyatında masalın menşei, masallar üzerine yapılan çalışmalar incelenmiştir. Ardından Kore halk masallarının özellikleri; dil, şekil ve üslup açısından ele alınmış, son olarak da Kore halk masallarından üç örnek verilmiştir.

1. MASAL KAVRAMI

Hepimizin çocukluk dönemlerinde ebeveynimizden, ninelerimizden, dedelerimizden dinlediği ve sonrasında da kendi çocuklarımıza anlattığımız masallar üzerine Doğu ve Batı kültüründe birçok tanımlamalar yapılagelmiştir. Ancak bu çalışmada masalın Doğu ve Batı kültüründeki tanımlamalarından bahsedilmeden sadece Koreli araştırmacıların tanımlamalarına yer verilmiştir.

Korece 'donghoa' sözcüğü masal anlamına gelmektedir. 'Donghoa' sözcüğündeki 'dong' çocuk anlamına gelen Çince

kökenli bir ideogramdır ve 'hoa' ideogramı ise söz, konuşma ve efsane anlamına gelmektedir. Böylece 'donghoa', çocuk sözü, çocuklar için efsane yani çocuklara yönelik hikâyeleri ifade eder.

Çalışmanın konusu olan Kore masalları üzerine çalışmalarda bulunan Koreli bazı araştırmacıların bu konu üzerine tanımlamalarına genel olarak değinecek olursak;

Araştırmacı yazar Lee, Jaecheol (1969:215-216), "Masallar, eski hikâyeler ve halk hikâyeleri arasında Andersen ve Grimm'e dayanan sembolik bir edebi türdür." tanımlaması yapmış ve masal hakkında "her bir karakterin ve olayların gerçekliğinden çok, basitçe özetlenmiş estetik ifadeler arasında insanlığın evrensel gerçeklerine daha çok önem veren, şiire yakın düzyazı tarzındaki edebiyat ürünüdür" tanımlaması yapan Japon masal araştırmacısı Seki Hideo'nun bu tanımını Kore'ye aktararak Hideo'nun izinden gitmiştir.

Kore halk masalı uzmanı Park, Jonggu (1974: 10) ise masalları "realizm ve fantezi dünyasını bir araya getiren hikâyeler" olarak tanımlamıştır. Yine, Gu İnwhan vd. (1975: 65) masallar hakkında "masallar çocuksu/masum temeller üzerine ilgi çekici bir şekilde kurgulanmış, düzyazı biçiminde yazılmış olan çocuk edebiyatı türüdür" der.

Yine bir başka araştırmacı ve yazar Park, Chunshik (1985: 88) ve Kim, Kichang (1986: 627) "Masal, çocuklara yönelik lirik veya fantastik tarzda hikâyelerdir ve şiirsel özelliklere sahip ilgi çekici, düzyazı edebiyatıdır" tanımında bulunmaktadır.

Parklı dönemlerde Erciyes Üniversitesinde konuk profesör olarak çalışmış ve her ikisi de Kore halk bilimci olan Choi, Woonshik ve Kim, Kichang (1998: 21-22) masalın, çocuklara yönelik fantastik hikâyeler olduğunu belirtmiş ve "çocuklar

için eğitici değerinin yanı sıra kültürel duyarlılığı ve geleneği olan bir edebî eser” şeklinde tanımlamıştır.

Yine araştırmacı Lee, Yunnam (1999: 17) masalı, “sözlü edebiyatın ürünü olan efsaneler, mitler ve halk hikâyelerinde saklı, çocukların yüreğine hitap eden, ilginç, etik ve didaktik özelliklere sahip hikâyeler” olarak tanımlar.

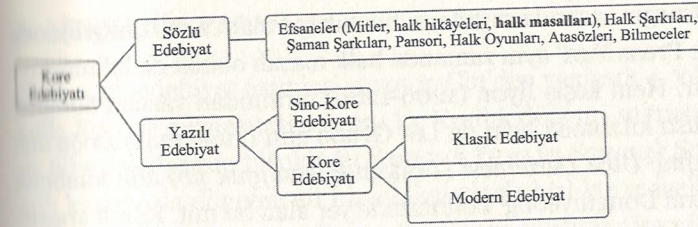
Masal konusunda çalışmalar yapan Ham, Jeonghyun (2010: 159) da masalların milletin yaşam tarzı, din vb. konularla derin bir ilişkisi olduğunu savunmuştur. Ham, masalları “bir çocuğun kalbine hitap eden ve çocuk şarkılarıyla birlikte ağızdan ağıza dolaştıktan sonra çeşitli varyantlarla yazılı olarak da aktarılmış edebî eserler” olarak tanımlar.

Görüldüğü üzere Koreli araştırmacıların masala dair çeşitli tanımları vardır. Yukarıda bahsi geçen araştırmacıların dışında da masal çalışsan pek çok Koreli halk bilimcilerin masala dair tanımları mevcut olmakla birlikte hepsinin bulunduğu ortak payda, masalların hem masumiyete hem fanteziye hem de gerçekçi özelliklere dayandırılarak çocuklar için üretilen ilgi çekici, eğlenceli ve eğitici hikâyeler olduğudur.

2.KORE EDEBİYATINDA MASALLARIN MENŞEİ

Sözlü edebiyatın en eğlenceli ürünü diyebileceğimiz masalların menşei genel olarak bakıldığında mitler, efsaneler, destanlara dayandırılmaktadır. Bu durumun Kore halk masalları için de geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Kore halk masallarının menşei ile alakalı olarak efsanelere dayandığı görüşü hâkimdir.

Aşağıda verilen şemayla Kore edebiyatının kronolojik gelişim sürecine bakarak masalların Kore edebiyatındaki yeri konusunda bir fikir edinilebilir.

Şekil 1. Kore Edebiyatının Gelişimi (Choi, 1998:26).

Halk bilimci Choi, Woonshik (1998: 21) “Mitler, efsaneler ya da halk hikâyeleri, masumiyet duygusuna dayanıyorsa, o bir halk masalıdır” ifadesinde bulunmaktadır. Onun Kore masallarının menşei ile alakalı söylemlerine Yoon, Okhwa (2015: 10) da “İlk çağlardan Choson (1392-1910) Döneminde gerçekleşen Gabo* Reformu öncesine kadar olan dönemde oluşmuş ve aktarıla gelen hikâyeler Kore halk masalı olarak kabul edilebilir. Kore halk masalları *Üç Krallığın Anıları-Samguk Yusa*” ve *Üç Krallığın Tarihsel Kayıtları -Samguk Sagi*” de yer alan masallara ve bunların dışında sözlü olarak aktarıla gelen halk masallarına dayanmaktadır” ifadesiyle destek vermektedir.

Kore'nin eski dönem kayıtlarının tutulduğu iki büyük eser olan *Samguk Sagi* ve *Samguk Yusa*'ya baktığımızda halk masallarının menşeinin efsanelere dayandığını, bununla birlikte mitlerin ve halk hikâyelerinin içerisinde yer aldığını görmek mümkündür.

* 1876 yılında modernleşme çabalarına yönelik başlatılmış bir reformdur.

** Keşiş İlyon (1206-1289) tarafından 1281-1283 yılları arasında derlediği Üç Krallık Goguryeo (M.Ö.37-M.S.668) Beakje (M.Ö.18-M.S.660), Shilla (M.Ö. 57-M.S. 935) dönemi ve öncesine ait tarih, edebiyat, sanat vb. anlatılan içeren kitaptır.

*** Kim Bu Shik tarafından 1145 yılında derlenen Üç Krallık ve öncesine ait tarihî kayıtları içeren kitaptır.

Örneğin, aslında mitolojik bir hikâye olan 'Kral Dongmyeong ve Prens Yuri' aynı zamanda halk masalı olarak da bilinmektedir. Hem keşiş İlyon (1206-1289) tarafından yazılan *Samguk Yusa* kitabında hem de Lee Gyubo'nun (1168-1241) *Doğu'nun İlginç Ülke Derlemesi (Dongguk isangguk jib)* adlı kitabının 'Kral Dongmyeong' bölümünde yer alan bu mit, Koreli araştırmacılar tarafından halk masalı olarak da sınıflandırılmaktadır.

Yine destan türü olarak *Doğu'nun İlginç Ülke Derlemesi* adlı kitapta yer alan 'Kralın Kulakları Eşek Kulakları (Imgeumnin Gwineun Dangnagwi Gwi)' hikâyesi ile Kim Bushik'in (1075-1151) *Samguk Sagi* kitabında yer alan 'Aptal Ondal ve Prenses (Babo Ondalgwa Pyeonggang Gongju)' adlı hikâyeler, halk masalları kategorisinde de yer almaktadır.

Samguk Sagi kitabında halk hikâyesi olarak yer alan 'Tavşan ve Kaplumbağa (Tokkiwa Geobug)' ile Lee, Jehyeon'un (1287-1367) 1342 yılında kaleme aldığı *Yeokong Paeseol*** adlı eserde yer alan 'İki Kardeşin Davası (Onuiui Jaepan)' ve Choi Ja'nun (1188-1260) 1254 yılında yazdığı *Resimli Şiir (Bohanjib)**** adlı kitabındaki 'Keşişe Dönüşen Kaplan (Jungi Doen Horangi)' gibi ilk dönem kayıtlarına giren hikâyelerle birlikte sözlü gelenek ürünü olan 'Peri Kızı ve Oduncu (Seonnyeowa Namukkun)' ve 'İneğe Dönüşen Tembel (Soga Doen Geeuleumjaengi)' gibi ürünler Koreli halk bilimcilerce hem halk hikâyesi hem de halk masalı olarak sınıflandırılmıştır.

* Shilla döneminin 48. Kralı Gyeongmun'un kulaklarının çok büyük olması ile alakalı bir hikâyedir.

** Goryeo (918-1392) döneminde bilim insanı Lee Jehyeon tarafından 1342 yılında kaleme alınan resimli şiir kitabıdır. Kitapta deneme ve kısa hikâyelerin yanı sıra döneme ait siyaset, tohum ve halka dair anlatılar da içermektedir.

*** Goryeo Hanedanlığı döneminde Choi Ja'nun 1254 yılında kaleme aldığı resimli şiir kitabıdır. Ancak kitapta ilginç hikâyeler, Giseng hikâyeleri ve Buda'nın öğretilerinden kesitler de yer almaktadır.

3. LİTERATÜR TARAMA

Kore sözlü edebiyat ürünleri, yazının Çin'den yaklaşık 4. yüzyılda Kore'ye girmesinden sonra Üç Krallık dönemi sonrasında ülke kayıtlarının tutulduğu *Samguk Yusa* ve *Samguk Sagi* adlı kitaplarda döneme ait birçok kayıtlarla birlikte masallar da kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alınmayanlar ise ağızdan ağıza bölgesel varyantlarıyla varlığını sürdürmeye devam etmiştir. Uzun yıllar boyunca sözlü edebiyat geleneğinden aktarılan gelen Kore masalları 19. yüzyıl sonlarında öncelikle yabancı araştırmacılar tarafından derlenip kayıt altına alınmaya başlamıştır.

Kwon, Hyeokrae (2017: 53-54) çalışmasında "Rus yazar N.G. Garin'in 'Kore Efsaneleri/Masalları (Coson Seolhwa, 1898)', Japon gazeteci Usuda Janun'un 'Kore Masalları (Coson Chonghwa, 1908)', Takahashi Toru'nun 'Kore Klasik Dönem Ürünleri (Coson Muleojib, 1910)', Toshio Takagi'nin 'Kore'nin Eğitici Eski Masalları (Coson Gyoyug Yet İyagi, 1917)', Miwa Tamaki'nin 'Kore Efsaneleri (Jeonseol-ui Joson, 1919)', Nakamura Ryohei'nin 'Kore Masalları Antolojisi (Coson Donghwajib, 1926)' gibi derlemeler mevcuttur. Amerikalı ve İngiliz araştırmacıların oluşturduğu belgelerde halk hikâyeleri başta olmak üzere masal, efsane, klasik roman, tarihsel hikâye gibi ürünler bir kitapta toplanmıştır ancak tür açısından ele alındığında masala daha yakındır" demektedir.

Daha sonra "1926 yılında Koreli araştırmacı eğitim bilimleri profesörü Shim Euirin'in 'Büyük Kore Masalları Kitabı (Coson Jonghwa Daejeon, 1926)' ve 'Gerçekçi Masallar (Beolyeon Donghwa, 1928)' adlı derlemesi yayımlanmıştır."

* Bu kitapta Kore'ye ait 24 halk hikâyesi, 4 klasik roman, 28 prolog, 547 atasözü Japonca olarak derlenmiştir.

(Koh Miok, 2008: 15) Yine Kwon, Hyeokrae (2017: 54) Koreli araştırmacılar tarafından Kore efsane/masallarının ilk derleme çalışmasının ise Choi Namseon ve Bang Jeonghwan'a ait olduğunu söyler. Choi Namseon ve Bang Jeonghwan 1910-1920'li yılların başına tekabül ettiği dönemde gazete ve dergi aracılığı ile Kore masallarına dair ilk kez çalışmalar yapmışlardır. Sonrasında 1940 yılında Park Youngman, *Kore Halk Masalları (Coson Jeolledonghwa)* adlı kitabı yayımlamıştır.

Korelilerce derlenen ilk eserler olması nedeniyle bahsedilen bu çalışmaları biraz daha detaylı incelemekte fayda görmekteyiz. *Büyük Kore Halk Masalları Kitabı* adlı eserde 92 masal yer alır. "Kitabın adının aksine, çocuklar için uygun olmayan geleneksel masallar da yer alır, bu nedenle tamamen bir geleneksel masal kitabı olarak ifade etmek güçtür. Ancak, Kore'deki ilk masal kitabı olması ve nispeten bilinene yakın anlatımların bulunması, Kore halk masallarının incelenmesi için değerli bir materyal haline getirmektedir. Diğer bir çalışma olan Park Youngman'ın 1920 yılından itibaren 10 yıl boyunca derlediği ve 'Kore Halk Masalları' adı altında yayımladığı eserde Kore'nin her bir bölgesinin efsane ve halk masalları temelinde 75 eser yer almaktadır." (Kwon Hyeokrae, 2017: 56)

Kore masalları üzerine çalışmalar 19. yüzyılda Rus, İngiliz, Amerikalı ve Japon araştırmacılarca başlamış, Japonların Kore'yi ilhak ettiği 1910-1945 yılları arasında da Japon araştırmacılar başta olmak üzere Koreli araştırmacılar tarafından da masal derleme kitapları yayımlanmıştır. Kore halk masallarının derlenme çalışmaları 1950-1953 yılları arasında ülkede Kore Savaşı'nın patlak vermesiyle sekteye uğramıştır. Her ne kadar 50'li ve 60'lı yıllarda çok fazla çalışma olmasa da özellikle 70'li yıllardaki sanayileşme dönemi sonrasında matbaa ve yayıncılığın daha da yaygınlaşmasının ardından

masallar ile ilgili çalışmaların da arttığı dikkat çekmektedir. 1930'lu yıllardan 1980'li yıllara kadar 166 adet derleme çalışması yapılmış, 80'li 90'lı yıllarda araştırmalar hız kazanmış bu sayı 1995'te 355'e ulaşmıştır. Bu yılı takiben birçok Kore halk masalı derleme kitapları yayımlanmıştır. Bunlardan bazılarına son 20 yıl dikkate alarak aşağıda yer vermeye çalıştık.

Masallar konusunda birçok çalışması bulunan Shin, Hyunbae'in (2005) *5000 yıllık Kore Masalları* adlı çalışması Kore'nin en bilindik 25 halk masalının bir araya getirdiği 244 sayfalık derleme kitaptır.

Kore masallarına gönül vermiş olan Kim, Wonseok (2005) ise *Kim Wonseok tarafından Anlatılan Eski Masallar* adlı çalışmasında sözlü edebiyattan aktarılan mitleri, efsaneleri, halk masallarını, halk hikâyelerini, halk şarkılarını, pansori* ve halk tiyatrosunu kapsayan iki ciltlik kitapta toplamıştır.

Choe, Seonhui ve Gim, Jiyeon'nun (2005) ortak çalışması olan *Deneme ile Birlikte Eski 99 Hikâyemiz* adlı kitapta Kore'nin halk masallarından seçme 99 masalı ilkökul çocuklarının sınıf seviyelerine göre ayırarak hazırlamışlardır. Bir masal kitabı olmasının yanı sıra, çocukların hayal dünyasını geliştirmek için her bir masala dair çocuklardan kompozisyon yazılması istenen eğitsel içerikli bir yönünün olması dikkate değerdir.

Lee, Hyangan ve Lee, Hanjung'un (2007) ortak çalışması olan *Kore'nin Başka 50 Halk Masalı*'nda çocukların ilgisini çeken karma Kore halk masalları derlenmiştir.

Masal konusunda birçok çalışması bulunan Lim, Chaeyoung (2008) ilkökul öğrencileri için masalarda saklı çeşitli ve bilgi-

* Kore operası olarak da adlandırılan Pansori, bir davulcu ile bir şarkıcıdan oluşan iki sanatçının yer aldığı ve bir hikâyenin anlatıldığı müzikli tiyatro türüdür.

lendirici tarihî hikâyelerden oluşan derlemesini *Halk Masallarında Saklı İlginç Tarihi Hikâyeler* başlığı ile yayımlamıştır.

Choi, Woonshik (2008), derlediği Kore halk masallarını 1997-2002 yılları arasında gazete ve dergilerde yayımlamış ve bu masalların 160 tanesini sekiz tema altında toplayarak *Eskiden Çok Eskiden* adlı kitapta toplamıştır.

Araştırmacı yazar Lee, Sangkyo (2011), 1-6 sınıflar için hazırlanmış olduğu ve 36 halk masalı içeren *Halk Masalları Ders Kitabı: Bir Ciltte Okunan 36 Kore Halk Masalı* adlı derleme çalışmasını yayımlamıştır.

Hong, Kunguk'un (2013) *Ders Kitabı Odaklı Halk Masalları* adlı kitabı sıra dışı masal kahramanları aracılığı ile ilkökul öğrencilerine hayat dersi vermeyi amaçlamıştır ve bu kitapta 16 halk masalına yer vermiştir.

Kore masallarına dair akademik araştırmalar geniş bir yelpazede günümüzde de devam etmektedir. Özellikle son yıllarda yabancılara yönelik Korece eğitiminde masalların da önemli görülerek incelendiğini söylemek mümkündür. Derleme kitapların dışında lisansüstü tez çalışmalarının ve makalelerin konusu da olan masal araştırmalarının son durumunu tespit etmek için Güney Kore'nin Dbpia akademik veri servisinden tarama yapılmıştır. Ancak bu çalışma için son 20 yıl dikkate alınarak Kore masallarına dair günümüz çalışmalarına genel olarak bakılmıştır. İnceleme sonucunda 204 çalışma olduğu saptanmıştır.* Bu çalışmaların çoğu masalların eğitsel yönü

* URL 1 https://www.dbpia.co.kr/search/topSearch?startCount=0&collection=ALL&range=A&searchField=ALL&sort=RANK&query=%ED%95%9C%EA%B8%5%AD%EC%A0%84%EB%9E%98%EB%8F%99%ED%99%94+%EC%97%Bo%EA%B8%5%AC&srchOption=*&includeAr=false&searchOptionerişim Erişim tarihi 4.12.2020 12:46

dikkate alınarak yapılmıştır. Ayrıca karşılaştırmalı çalışmaların çoğaldığı da dikkat çekmektedir. Konu üzerine yapılan çalışmalar çok fazla olduğundan burada birkaç çalışmaya değinecek olursak aşağıdaki gibidir.

Araştırmacı Jin, Jeong (2001), 'Kore Halk Masallarının Kullanımı ve Öğretmen Algısı Üzerine Bir Araştırma' adlı makalesinde Kore halk masallarının anaokulunda nasıl kullanıldığını ve öğretmenlerce Kore halk masallarının nasıl algılandığını incelemiştir. Bu makalede 212 anaokulu öğretmene yönelik bir anket çalışması yaparak Kore halk masallarının geleneksel kültür eğitimi, millî duygular ve değerleri oluşturmada katkısını çalışmasında vurgulamıştır.

Eğitimci Jang, Jeongho (2013), 'Kore Masallarının Pedagojik Analizi' adlı makalesinde Kore halk masallarının içerik, biçim ve özelliklerini ele aldıktan sonra çalışmasında masalların eğitsel işlevini ortaya koymaya çalışmıştır.

Araştırmacı ve eğitimci Kwon, Hyeokrae (2017), 'Modern Kore Halk Masalı Antolojisinin Edebi Özelliği Üzerine Bir Çalışma' adlı makalesinde ilk dönem Kore masal derlemeciliğinin edebî açıdan özelliği, masalların temaları ve ilk dönem masal yayıncılığı üzerine bir araştırma yaparak Kore masallarının özelliğini ortaya çıkarmıştır.

4. KORE HALK MASALLARININ ÖZELLİKLERİ

Başlangıçta belki de gerçek olaylara dair anlatılar olan masallar, ağızdan ağıza dolaştıkça, zaman ve anlatıcılar değiştikçe anlatıyı daha da dikkat çekici hâle getirmek için hayal unsurları ilave edildikçe eğlenceli bir hâl alarak farkı farklı anlatılara sahip olmuş ve yaşayagelmiştir. Ama şunu da eklemek gerekir ki birçok şey eklenip çıkarılsa bile o topluma ait olan

adalet, iyilik, sevgi gibi duygular her daim masalların içinde yer almıştır.

Kore halk masallarında, çocuklardan daha fazla yetişkinler göze çarpar. Cinsiyet açısından ele alındığında erkeklerden daha çok kadınlar vardır. Erkek karakterler; çiftçi, oduncu veya zengin insanlardır. Kadınlar ise pasif karakterlerdir. Çiftçinin karısı, üvey anne, yaşlı kadın, dul anne olarak ortaya çıkmaktadır. Çocukların durumunda ise anne ile yalnız yaşama veya sadece babasıyla beraber yaşama gibi sorunlu aile ortamında yaşayan çocuklar görülmektedir.

Halk masallarında hayvan karakterleri de sıklıkla yer alır. Kore halk masallarında bu durum üç şekilde yer alır. Ya insana dönüşen hayvanlar ya hayvana dönüşen insanlar ya da sadece karakterlerin hayvan olduğu masallar şeklindedir. İncelenen Kore hayvan masallarında sıklıkla kaplan, tilki, kurbağa, tavşan, kaplumbağa, yılan gibi hayvanlar yer alır. Genellikle kaplan, bilge; tavşan, kurnaz; kaplumbağa, bilge ve zeki; yılan, iyi kalpli ve akıllı; sülün, kurbağa, eşek ve domuz aptal olarak tasvir edilir.

Ayrıca ilahi varlıklar, tanrılar, gökyüzü kralı, *Yeşim İmparatoru**, yer altı kralı, ejderha kral ve *goblin*ler dâhil olmak üzere birçok hayali hayvan ve doğaüstü varlıklar da Kore masallarının karakterleri arasındadır.

Kore halk masallarında göze çarpan bir diğer özellik 'üç' sayısının yaygın olarak geçiyor olmasıdır. Üç dilek, üç deneme, üç görev, üç hazine, üç kardeş gibi. Üçü arasında sonuncusu en zoru, en değerli olanı veya en güçlüsü olarak masallarda karşımıza çıkar.

* Uzak Doğu mitolojisinde gökyüzü diyarının başkenti olarak rivayet edilen Yeşim şehrinde ikamet eden kralların kralıdır.

Kore halk masallarında sıklıkla karşımıza çıkan en tipik konular; iyiliğin karşılığını ödeme, anne babaya karşı hayırlı bir evlat olma ve yöneticilere sadakat göstermedir.

Bu bölümde elimizde mevcut olan 459 adet halk masalının incelenmesiyle elde ettiğimiz bulguların yanı sıra Koreli bazı araştırmacıların değerlendirmelerini de dikkate alarak Kore masallarının genel özelliklerini; dil, biçim ve üslup başlığı altında ele almaya çalıştık.

4.1. Dil

Toplam 459 Kore halk masalı incelendiğinde masalların kısa cümlelerden oluştuğu ve dilinin çocukların da anlayabileceği tarzda sade olduğu tespit edilmiştir. Masalı daha da ilgi çekici hâle getirme ve dinleyiciyi de dâhil etme adına masallarda diyalog biçimi ve soru cümleleri ağırlıkta kullanılmıştır. Kore halk masal dili genel anlamda incelendiğinde; cinsiyet dilinin kullanıldığı, tekrarların olduğu, deyim ve atasözlerinin, yansıma ve ikilemelerin masallarda sıklıkla yer aldığı görülmüştür.

4.1.1. Cinsiyet Dili

Kore dilinde eril ve dişil durum söz konusu olmamakla birlikte kadınlara ve erkeklere özgü ifadeler bulunmaktadır. Kore halk masallarında kullanılan dilden cinsiyetler arası farkı da görmek mümkündür. Kadına ait güzellik, zayıflık, eksiklik, pasiflik unsuru ile erkeğe ait güçlülük, zekilik, çalışkanlık, yakışıklılık gibi unsurlar vasıtasıyla ya davranış ya da karakteristik özelliğine göre, cinsiyete göre farklı dil kullanımını masalların dili aracılığıyla görmek mümkündür. Bunu birkaç yönden ele alacak olursak;

Birincisi; şaşkınlık, korku, mutluluk anında kadınlara özgü ifadelerin kullanıldığını görebiliriz. Türkçeye 'Ay, Eyvah,

Aaaa, aman tanrım', şeklinde çevirebileceğimiz ifadeler arasında "aigo", "omo", "omona" gibi ifadelerin masalarda kadınlar tarafından sıklıkla kullanıldığı görülmektedir.

İkincisi, kadın karakterlerin dış görünüşün vurgulanması cinsiyet dilini gösterir:

- a) *Sahibinin güzel bir kızı varmış* (Babası Ağaç Olan Genç Bamson (Namu Doryeong Bamsoni)).
- (b) *Efendinin kızının güzelliği tüm kasabaya yayılmıştı* (Yarısı Olmayan Çocuk (Panjjoki)).
- (c) *Annemizin eli beyaz ve yumuşaktı. Annemizin ayakları böyle kocaman değil ki. Annem böyle kocaman değil ki* (Güneş ve Ay'a Dönüşen Kardeşler (Heawa Dari Doen Onui)).

(a) ve (b) örneğinden de anlaşılacağı üzere kız evlatların güzelliği vurgulanmıştır. Halk masallarının büyük çoğunluğunda kızlar güzel olarak ifade edilir. Erkekler ise yakışıklı olmanın yanı sıra güçlü, çalışkan ve zeki gibi sıfatlarla da ifade edilmektedir. (c) örneğinde ise annenin elleri, ayakları ve vücudu yani dış görünüşünün güzelliği kendi ölçütlerine göre belirlenerek ifade edilmiştir.

Üçüncüsü, masalarda anlatılan kadın ve erkeğin davranışlarında da cinsiyet farkını görmek mümkündür:

- a) *Abi, korkuyorum.*

Kaplan yumuşak adımlarla ve kıvrarak anneleri gibi yürüyordu (Güneş ve Ay'a Dönüşen Kardeşler).

'Güneş ve Ay'a Dönüşen Kardeşler' masalında kaplanın kardeşleri yakalama sahnesinde kız kardeş kaplandan korkuyor ancak ağabeyi korkmuyor. "Abi korkuyorum" diyerek kız kardeşin ağabeyine bel bağlaması onun zayıf yönünü gösteriyor.

Yine masalın sonunda ilk başta kız Ay'a ağabeyi Güneş'e dönüyor ancak karanlıktan korkan kız ağabeyi ile yer değiştirmek istiyor. Ağabey de kardeşinin korku ve zayıflığını görerek Ay oluyor.

Dördüncüsü, masalarda erkek ve kadınların yaptıkları işlere göre cinsiyetler arası fark unsuru söz konusudur. Bu durum masaların çoğunda yer almaktadır:

- (a) *Gyonu Güneş doğduktan batasıya kadar çeltik tarlasında çalışmış.*
- (b) *Jiknyo Güneş doğduktan batasıya kadar kumaş dokurmuş* (Gyonuwa Jiknyo).

(a) cümlesinde adı geçen Gyonu, masalın erkek kahramanıdır. Gyonu'nun, dışarı işi olan tarlada çalıştığı belirtilmektedir. (b) cümlesinde yer alan Jiknyo ise kadındır ve evde yapılan kumaş dokuması işini yapmaktadır. Bu iki cümlede geleneksel Kore kültüründe toplum ve aile açısından kadın ve erkeğin yaptığı işlere göre cinsiyet farkının anlatıldığı görülmektedir.

4.1.2. Dilde Tekrar

Halk masallarının tipik özelliklerinden biri olan tekrar biçemi masal ilgi çekici hâle getirme ve dinleyiciyi de masala sürüklenme adına sıklıkla kullanılmaktadır. Özellikle soru cevaplı diyaloglarda tekrar biçiminin ağırlıkta kullanıldığı görülmüştür.

A: "Büyük kızım, komşu yılan evlenmek istiyormuş sen ne düşünürsün?"

B: "İğrenç, asla! Bir yılanla nasıl evlenirim ki?"

A: "Ortanca kızım, komşu yılan evlenmek.....?"

C: "İstemem! Ölsem de yılanla evlenmem."

A: "Küçük kızım ya sen?"

D: "Siz söylüyorsanız eğer yılan da olsa önemli değil evlenirim."

Bir halk masalı olan "Yılan Damat"tan (Guleondeongdeong ba esinlang) alıntılan bu bölümde 'A.' olarak işaret ettiğimiz anne, üç kızına da aynı soruyu sormaktadır. Bu tekrarlar akılda kalıcılığı sağlamakla birlikte dinleyicinin ilgisini de çekmektedir.

4.1.3. Atasözleri ve Deyimler

Halk masalı dilinin kültürel öğreticilik yönünün sıklıkla atasözleri aracılığı ile de kullanıldığı görülmüştür. Yaygın olarak bilinen ve didaktik yönü ağır basan 'Heungbuwa Nolbu' masalından bir örnek verecek olursak 'Hastalık verip ilaç vermek (byeong jugo yag juda)' şeklinde çevrilen bu Kore atasözü zarar verdikten sonra verdiği zararı telafi etme anlamına gelir ya da 'kong simeunde kong nago pat simeunde pat nanda', 'fasulye ektiğin yerden fasulye, adzuki fasulyesi ektiğin yerden adzuki fasulyesi çıkar' dilimizde karşılığı da olan 'ne ekersen onu biçersin' gibi birçok atasözünü sıklıkla halk masallarında da görmek mümkündür.

Atasözlerinin yanı sıra masalarda deyimlerin de sıklıkla kullanıldığı dikkat çekmiştir:

- (a) *Oduncu yeniden Dağ Tanrısının ayaklarına kapanmış ve Dağ Tanrısı göletin içinde gözden kaybolmuş (Altın Balta Gümüş Balta).*
- (b) *Ancak tavşan, yeryüzüne çıkar çıkmaz zıp zıp zıplaarak ormanın içine kaçarken, kaplumbağanın canını sıkacak o sözleri söylemiş (Kaplumbağa ve Tavşan)*
- (c) *Aptal oğlan, Buda heykelinin olduğu yerde parıldan*

yan altın ve gümüşü görünce gözleri fal taşı gibi açıldı (İpek kumaş Satan Aptal).

Masallarda sıklıkla kullanılan deyim ve atasözleri ile okuyucu ve dinleyicilerin, konuşmayı ya da hikâyeyi daha iyi kavramalarına kolaylık sağladığı görülmüştür.

4.1.4. Yansıma ve İkilemeler

Yansıma ve ikilemelerin Kore dilinde çok çeşitli ve fazla olmasının dikkat çekmekle birlikte sıklıkla masalarda da yer aldığı görülmüştür. Hemen hemen tüm halk masallarında yansıma ve ikilemelerin mutlaka kullanıldığını söylemek mümkündür.

- (a) *Bir pençe atıp kayıyor, iki pençe atıp kayıyormuş; bunu gören erkek kardeş kıkır kıkır gülmüş.*
- (b) *Kaplan hepsini yiyip usul usul gitmiş.*
- (c) *Daha sonra gökten eski bir halatın ucunda eski bir sepet inmiş. Kaplan buna binip yukarı çıkarken halat pıt diye kopmuş ve sepet pat diye patlayınca kaplan aşağı düşmüş (Güneş ve Ay'a dönüşen Kardeşler masalından alıntıdır).*

Yukarıdaki örnek (a) ve (b)'de ikilemelerin örnek (c)'de ise iki tane yansımanın kullanıldığı görülmektedir.

Bunların haricinde masalların dili konusunda mutlaka değinilmesi gereken bir diğer konu bölgesel şive ve ağızlardır. Ancak şive ve ağızların Türkçeye tam olarak aktarılması mümkün olmadığından burada örnek verilmemiştir.

Yine masalarda olayın dinleyicinin zihninde kolaylıkla canlanmasını sağlayan tasvir unsuru da Kore halk masallarının çoğunda tespit edilmiştir.

Masalları dil ve kültür bağlamında ele aldığımızda toplumun yaşam ve düşünce yapılarını da masallar aracılığı ile görmek mümkündür. Kore masal dilinin içindeki kültürel öğeleri genel olarak belirtmek gerekirse ilk olarak büyüklerle konuşurken ya da yüksek statüde birinin karşısında konuşurken başı öne eğik ya da secde yapar gibi yere kapanarak saygılı konuşma biçimi masalların içinde de yer alır. İkinci olarak kültürel kelimelerden yaşam biçimlerine dair fikir edinilmektedir. Örneğin, ev yapısını öğrenmek mümkündür; *Hanok* adı verilen geleneksel Kore evlerinde evler avlu içindedir ve L ya da U şeklinde olup tek katlıdır. *Ondol* denilen alttan ısıtma sistemi kullanılmaktadır. Mutfakta büyük bir ocak vardır bu ocağa bağlı borularla diğer odalara ısı gönderilir. Bu örnekleri çoğaltmak mümkün olmakla birlikte kültür unsurunun dile yansıdığı masallar aracılığı ile de bir kez daha gözler önüne serilmiştir.

4.2. Giriş ve Bitiş Biçimi

Çalışmanın başında belirtildiği üzere Kore masalları mitleri, efsaneleri ve halk hikâyelerini yansıtmaktadır ve çoğu halk masalı olarak adlandırılmaktadır. Tüm dünya masallarında olduğu gibi Kore halk masallarında da giriş ve bitiş cümlelerini ifade eden belirli kalıplaşmış tabirler vardır. Bu ifadeler anlatıcıya bağlı olarak farklılık göstermektedir. Kore halk masalında giriş ve bitiş cümlelerinin birkaç temsili örneği aşağıdaki gibidir:

4.2.1. Giriş Biçimi

- *Eskiden*
- *Çok Eskiden*
- *Bunun öncesinde*
- *Eski, eski, çok eski günlerde*

- *Çok çok eskiden, yeni doğmuş yavru kaplanın sigara içtiği zamanlarda*
- *Çok eskiden kaplanın sigara içtiği dönemlerdi.*

Halk masallarının zamansal durumuna baktığımızda çoğu belirli bir dönemde ortaya çıkmaz ve belirsiz bir şekilde 'eski günler' olarak ifade edilmiştir. Ancak masal kategorisine de alınmış olan mitolojik kökenlilerde 'en başlarda/başlangıçta' ifadesi ile efsane kökenli olanlarda 'Shilla Döneminde' 'Goryeo Döneminde' 'Gocosa Döneminde' gibi hanedan isimleri ile açıklanmakta veya 'bundan 500 yıl önce' gibi ifadelerin de sıklıkla geçtiği görülmektedir.

4.2.2. Bitiş Biçimi

Hikâyesini ifade eden cümle:

- *Bu sondu.*
- *Bitti.*

Mutlu sonları temsil eden ifadeler:

- *Güzel yaşamış ve ölmüş.*
- *Mutlu bir şekilde yaşamışlar.*

Hikâyenin kaynağını ortaya çıkaran sözler:

- *Bu ben küçükken öz annemin tarlaya tırpan atarken anlattığı hikâyeydi.*
- *Küçükken mahalle okuluna gittiğim dönemde alimden bizzat duyduğum bir hikâyeydi.*

Hikâyenin inandırıcılığına dair olumsuz tutum:

- *Bu tamamen bir yalan.*
- *Bunun hepsi kandırmaca.*

Esprili bir ifadeyle bitiriliş:

- Birkaç gün önce ziyafet (cenaze vb.) vardı. Ben de gidip güzelce yedim, sana vermek için de lezzetli olanları sarıp getiriyordum ki aşağı komşunun köpeği benden çaldığı için getiremedim (Choi, 1998:41).

Bunun gibi komik cümlelerle sonlandırma, Kore halk masallarında görülen bitiş ifadeleridir.

Kore masallarının giriş ve bitiş cümlelerinden 1- Hikâye anlatımının geçmiş zamanda ortaya çıktığını ve bittikten sonra anlatılanın şimdiki zamana geri döndüğünü, 2- Hikâyenin kurgu olduğunu ve kapanış kısmında bu kurgusalığı vurguladığını, 3- İlgiliyi artırıcı nitelikte olduğunu, 4- Masala ve anlatıya göre giriş ve bitiş cümlelerinin şekil aldığını söyleyebiliriz.

4.3. Çatışma ve Tekrar Biçimi

Kore halk masallarını incelediğimizde çatışma ve tekrar biçimleri sıklıkla kullanılmıştır. Bu biçimlerin, genellikle karakterler veya durumlar yaratılırken kullanıldığı görülmektedir. Çatışma durumunu birkaç yönden ele alarak değinmekte fayda vardır.

Birincisi, iyiyle kötü arasında bir çatışma söz konusudur. Buna 'Yüzünde Yumru olan İhtiyar (Hogburi Yeong-gam) ve 'Altın Balta Gümüş Balta (Gimdoggi indoggi)' gibi masallar örnek verilebilir. Kahramanların karakterleri ya iyi ya da kötüdür, ortası bulunmaz. Ya da masalın başında iyi bir adamın başı beladadır ama sonucunda kazanır. Burada iyilik halktan bir kişi; kötülük ise bir soylu olarak görünür. Bu tarza en uygun örnek 'Salyangoz Kız (ureong-i cheonyeo)' masalıdır. Bazı durumlarda ise iyilik insan iken kötülük canavardır. Buna en iyi örnek olarak 'Yeraltı Ülkesi Canavarını Yenmek (ttangsog nara goemul mullichigi)' masalı verilebilir.

İkincisi, güçlü ile güçsüz arasındaki çatışmadır. Güçlü olan güçsüze karşı kuvvet kullanarak onu baskılamaya çalıştığında güçsüz hile ile karşılık vererek sonunda zafere ulaşır. "Kaplan ve Tavşan -Horangiwa Toggi" masalı buna iyi bir örnektir. Üçüncüsü, güzellik ile çirkinlik arasındaki çatışmadır. Kore halk masalı içerisinde çok yaygın olarak bilinen "Fasulye Faresi ile Adzuki Faresi(Kongjwi Patjwi)" masalı bu tarz çatışmaya örnek olarak verilebilir. Çatışma durumları incelendiğinde güçlü ve güçsüz çatışması ile güzellik ve çirkinlik arasındaki çatışma sonuç olarak iyi ve kötü arasındaki çatışmayla bağlantılı olduğu görülür.

Karşılıklı çatışmaların masalarda sıklıkla görülmesinin yanı sıra Kore halk masallarında sıklıkla görülen bir başka özellik de tekrar unsurudur. Tekrar unsuru hikâye içerisinde benzer içeriğin yinelenmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Tekrarların masal içerisinde etkiyi artırabilen bir vurgu aracı olarak yer aldığı görülmüştür. Tekrar unsurunun yer aldığı birkaç halk masalı örneği ise şunlardır:

'Güneş ve Ay'a Dönüşen Kardeşler' adlı masalda kaplan üç kez anneye görünür ve anne ile kaplanın her karşılaşmasında da "Teyze, teyze, bana bir pirinç lokumu verirsen seni yemem." ifadesi üç kere tekrarlanır. 'Adzuki Fasulye Lapası Mine ve Kaplan (Patjug Halmeomgwa Horangi)' ve 'Kaplumbağa (Jara)' adlı masallar da bu tarz tekrar unsurunun sıklıkla yer aldığı Kore'nin en bilindik masalları arasında yer alır.

İyiyle kötünün çatışmasında iyi kahramanın yaptığı bir eylemi kötü karakterin tekrar ettiği, bir nevi taklit ettiği kimi masalarda görülmektedir. Sadece söz tekrarı değil yapılan hareketlerin tekrarını da Kore halk masallarında görmek mümkündür. Buna en güzel örnek 'Yüzünde Yumrusu Olan İhtiyar' masalıdır. Bu halk masalında açgözlü ihtiyar, iyi kalpli ihtiyarın yaptığı hareketleri tekrarlar ve buna rağmen so-

nuçta istediğini elde edemez. İyi kalpli ihtiyar aklını kullanarak yumrudan kurtulmuştur. Aynı yöntemi açgözlü ihtiyar da uygular ancak kendisinin yüzünde zaten olan yumrunun yok olması bir yana ikinci bir yumru daha eklenir.

Çatışma ve tekrar biçimi birçok dünya masalının biçiminde yer almakla birlikte masalın akılda kalıcılığını ve anlatımını kolaylaştırmada iyi bir yöntemdir.

4.4. İlerleme Biçimi

Kore halk masallarında ilerleme biçimi genelde dört farklı yapı ile sağlanmaktadır. Halk bilimci Choi Woon Shik'in (1998) sınıflandırmasına göre bu yapıları ele alacak olursak şu şekildedir:

4.4.1. Çizgisel Biçim

Halk masallarının en büyük özelliği, zamanın ilerleyişine göre hikâyenin ortaya çıkmasıdır. Halk masallarında kahramanın eylemleri, zaman akışına göre hikâyede devam eden çizgisel bir ilerleme biçimiyle ele alınır. Masalda birçok karakter yer almışsa bir karakter etkinken diğer karakterler pasif durumdadır. Aynı anda farklı yerde ve farklı karakterlerin başından geçen olaylar bir sıra dâhilinde anlatılır. Bu nedenle halk masallarında olaylar zamanın akışına göre yaşanmakta ve mekân sürekli değişmektedir. Belli bir yerde kalarak farklı farklı olayları anlatmak söz konusu değildir.

Kore'nin bilinen halk masallarından olan 'Babanın Hazinesi ve Üç Kardeş (Abociy Yumulgva Sam Hyongce)' ile 'Dört Kardeşin Aynı Yeteneği (Sa Hyongceiy Gog Gatın Cecu)' adlı masalarda olduğu gibi olaylar çizgisel biçimde ilerler. Yani kahramanları üç erkek veya dört erkek kardeş olarak hikâye örüldüğünde kardeşlerin başından geçenler büyükten küçüğe sırayla anlatılır.

4.4.2. Zincirleme (Kümülatif) Biçim

Bu ilerleme biçimi benzer olayların tekrarlarından oluşur ancak sonuç bir önceki eylemin devam etmesine bağlıdır. Bu biçimle oluşturulan bir Kore halk masalını örnek verecek olursak aşağıdaki şekildedir.

Annesi tarafından tüm gün sadece üç karış hasır halat ördüğü için evden kovulan tembel oğul ördüğü üç karış halatı karşılaştığı küp satıcısı halatı isteyince halatı verip yerine bir küp almış, küpü kırılan bir kaddın küpü isteyince küpü verip yerine bir miktar pirinç almış , konakladığı bir evde fare pirinci yiyince fareyi alıp başka bir yere gitmiş gittiği yerdeki kedi fareyi yiyince kediyi almış, bir at kedinin üzerine basıp öldürünce atı almış, bir genç kızın cenaze törenindekiler atı isteyince atı verip ölü genç kızı almış, bir yere vardığında güzel genç bir kız cesedi iterek uçurumdan atmış, sapasağlam kızı öldürdün diye azarladıktan sonra genç kızı almış, genç kızla giderken bir zenginle karşılaşmış zengin kızı istemiş, zengine bilmecemi bilersen kız senin, bilemezsen servetin benim olur demiş, bilmecesi şöyleymiş; halattan küpe, küpten pirince, pirinçten fareye, fareden kediyeye, kediden ata, attan ölü kıza, ölü kızdan diri kıza dönüsen nedir? Zengin cevabı bilemeyince zenginin servetini de kızı da alıp mutlu bir şekilde yaşamışlar.

Yukarıdaki masal 'Üç Karış Hasır Halat'ın (Seggi So Bal) içeriklerinden bir alıntıdır. Önceki eylem bir sonraki eylemin nedeni olarak bu şekilde defalarca tekrar eder. Bu zincirleme yöntemde ortadaki bir olay çıkarıldığında hikâye kurulamaz.

4.4.3. Ardışık Biçim

Ardışık biçim, tekrar eden olayların birbirleriyle nedensel bir ilişkisi olmadığı bir biçimdir. Bu biçimde oluşturulan halk masalına en iyi örnek 'Adzuki Fasulye Lapası Nine ve Kaplan'dır (Patjug Halmeongwa Horangi).

Dağda tek başına yaşayan bir nine bahçesine adzuki fasulyesi ekerken iri bir kaplan onu yemeye kalkışır. Nine, kaplandan fasulyeler büyüyesine kadar beklemesini ister kış gününde ona adzuki fasulye lapasını da ikram edeceği sözünü verir. Yaz ve sonbahar geçer, kış mevsimi yaklaşırken kaplanın gelme vakti de gelir. Nine ağlayarak adzuki fasulye lapası yaparken önüne sırayla yumurta, çivi, köpek pisliği, taş, kaplumbağa, hasır kilim ve küfe gelir. Bir kâse kırmızı adzuki fasulye lapası vermesi karşılığında kaplandan kurtulması için yardım edeceklerini söylerler. Gece kaplan gelir ve adzuki fasulye lapası yemek ister nine, kaplana mutfağa gidip yemesini söyler. Kaplan mutfağa girdiğinde yumurta gözüne atlayarak görmesini engeller tam o sırada kaplumbağa burnunu ısırır. Daha sonra köpek pisliğine basarak kayar ve çivi gözünü deler acı içinde ve bir şey görmeksizin oradan kaçarken taşa takılır düşer, hasır kilim yuvarlanarak kaplamı sarar sırt yüklüğü Jige de kaplamı alır nehre atar.

'Adzuki Fasulye Lapası Nine ve Kaplan (patjug halmeongwa holang-i)' adlı Kore halk masalından alıntılanan yukarıdaki kısımdan da anlaşılacağı üzere zincirleme biçiminden farklı olarak çeşitli olaylar özel bir neden veya sonuç gerektirmeyen

şinin gerçekleşmektedir. Ardışık biçim formatında herhangi bir olay atlansa bile hikâyenin ilerlemesine büyük bir engel yoktur.

4.4.4. Yinelemeli (Rekürsif) Biçim

Benzer olayların tekrarlanarak yeniden kendi yerine dönmesi şeklinde ilerleyen bir biçimdir. İncelenen mevcut Kore masalları içinde bu biçime sıklıkla rastlanmasa da 'Köstebeğin Evliliği (Dudeoji Honin)' adlı masal örnek verilebilir.

Mutlu bir hayat süren bir köstebek çiftin bir gün çok güzel bir kızları olur. Baba köstebek kızını dünyanın en güçlü ve muhteşem varlığı ile evlendirmeye karar verir. Önce dünyanın en muhteşem ve kudretli varlığı olarak gördüğü gökyüzü ile evlendirmek ister, gökyüzü kabul etmez ve köstebeği kendinden üstün bulduğu güneşe yönlendirir, güneşte kabul etmez kendinden üstün bulduğu buluta yönlendirir, bulutta kabul etmez kendinde üstün bulduğu rüzgara yönlendirir, rüzgar da kabul etmez kendinden üstün olan Buda heykeline yönlendirir, Buda heykeli köstebeğin gittiği önceki damat adaylarından kendisini üstün bulur ancak kendisinin de muhteşem ve kudretli olmadığını söyler. Ayaklarının altında bir köstebek yaşadığını sürekli toprağı eşelediğini onun gücünün karşısında duramayıp devrileceğinden korktuğunu itiraf ederek en muhteşem varlığın köstebek olduğunu söyler. Sonunda baba köstebek kızını kendi türünden bir damatla evlendirir.

İnsanın aç gözlülüğü nedeniyle kendi değerini bilemediğini anlatan bu masalda varış noktasının başlangıç noktasına dönüşü yani gerileyen bir anlatı biçimi görülmektedir.

SONUÇ

Yapılan bu çalışmada Kore'de halk masallarının derlenme ve arşivleme çalışmalarının son derece aktif olduğu ve araştırmacıların bu konuda gayretli ve düzenli oldukları dikkat çekmiştir. Kore masalının menşeinin efsanelere dayandığı *Samguk Yusa* ve *Samguk Sagi* adlı kitaplar aracılığı ile teyit edilmiştir. 19. yüzyılda ilk kez Batılı araştırmacılar ve Japon araştırmacılar tarafından Kore halk masalı derleme çalışmaları başlanmıştır. Daha sonra 1926 yılından itibaren de Koreli araştırmacılar bizzat masallara dair çalışmalara başlamışlardır. Koreli araştırmacıların yaptığı ilk çalışmaların günümüz halk bilimcilerinin de başvurduğu referans kaynaklar olduğu görülmüştür.

Çalışmada Kore halk masalları dil açısından ele alındığında masal dilinin sade, anlaşılır olduğu ve okuyucunun ya da dinleyicinin zihninde olayın/mekânın canlanmasına yardımcı olan tasvir unsurlarının da geniş yer tuttuğu görülmüştür. Yine masal dilinde yansıma ve ikilemelerde sıklıkla kullanılmıştır. Kore halk masallarında kullanılan dilden cinsiyetler arası farkı da görmek mümkündür. Halk masallarında sıklıkla kullanılan atasözleri ve deyimler aracılığı ile de dilin kültürel öğreticilik yönü görülmüştür.

Bu çalışmada masallar şekil ve üslup açısından da incelenmiştir. Kore halk masallarında hikâyenin ilerleme biçimi; çizgisel, zincirleme (kümülatif), ardışık ve yinelemeli (rekürsif) biçim olmak üzere dört farklı şekilde olduğu görülmüştür. Tüm dünya masallarında görülen çatışma ve tekrar unsurları Kore masalları açısından değerlendirildiğinde güçlü ve güçsüz çatışması ile güzellik ve çirkinlik arasındaki çatışma sonuç olarak iyi ve kötü arasındaki çatışmayla bağlantılı olduğu tespit edilmiştir.

Hemen hemen tüm dünya masallarına genel olarak baktığımızda meziyetlerin güzelde, iyide ve güçlüde bulunurken kusurların ise çirkinde, kötüde ve zayıfta bulunduğunu görebiliriz. Bu tanımlama Kore masalları için de geçerlidir. Ancak Kore halk masallarının diğer toplum masallarından farklı özellikleri olarak anne babaya itaat, atalara saygı, hayırlı evlat olma konuları örnek gösterilebilir. Ayrıca masalarda bağımsızlık ve özgürlük hissinden çok ebeveynle olan güçlü dayanışma ağırlıkla işlenmiştir. Bu da Kore masallarının diğer toplum masallarından ayırt edici özelliği olarak karşımıza çıkar.

Kore halk masallarının didaktik yönü ağırlıktadır. Halk bilinci ve inancı masalların içeriğini de oluşturmuştur. Masal karakterlerini ele aldığımızda babadan çok anne daha fazla bulunur ve Koreli anneler; dul, çok fedakâr, fakir, ölüm döşesinde, güçsüz ya da pasif olarak yer alır.

Hayali varlıklar ejderha ve *goblinin* yanı sıra kaplan ve tavşan sıklıkla Kore masalında yer alan karakterler arasındadır. Masalda insanlar ve hayvanlar karşı karşıya geldiğinde güçlü olan hayvanlar bilgisizdir ve başarısız olur. Ancak zayıf insan kazanır, bu durum monoton bir yaşam süren insanın hayatına renk katmaktadır.

Masalların içeriğinin büyük çoğunluğunda; Şamanizm, Konfüçyanizm, Budizm ve Taoizm inançlarının izleri görülür. Şamanizm inancında rüzgârın, yağmurun, dağların, kayaların, ağaçların da bir ruhu olduğu ve tüm ruhları, Cennetin Efendisi Gök İmparatoru *Haninim* yönettiği ve üç farklı ütopyik dünya; yeraltı dünyası, gökyüzü dünyası, su altı dünyasının olduğu ve buralara geçişlerin olduğu Kore halk masallarında sıklıkla görülmektedir. Budizmin temelinde var olan, kişinin şimdiki yaşamının geçmişi tarafından belirlendiği ve geleceği ise geleceğini belirlediği inanışları masal-

ların içinde görmek mümkündür. Ya da Konfüçyüs öğretile-
rinden krala bağlılık, anne babaya sadakat, kardeş sevgisi,
hayırlı evlat olma gibi konular masallarda ana tema olarak
karşımıza çıkmıştır. Yine geleceği görme, toprak falı, kehanet,
sembolizm, özellikle uzun ömür ve ölümsüzlük unsurları ma-
salların içeriğinde sıklıkla yer alır.

Ülkemizde Uzak Doğu çalışmalarının bilhassa edebiyat ile il-
gili çalışmaların diğer alanlara nazaran başlangıç seviyesinde
olduğunu söylemek mümkündür. Uzak Doğunun günümüzde
popüler kültürüyle gerek dizileri gerek müziği ile parlayan yıldızı
Kore pek çok yönden tanınır ve ilgi çeker hâle gelmiştir.
Bu ilginin edebiyat alanına yönelmesi, bu alanda yapılacak
çalışmalara hız kazandıracaktır.

KAYNAKÇA

Kitap

- Choe, Seon Hui -Kim, Ji Yeon (2005). *Nonsulgwa Hamkke Haneun ul yet-iyagi 99 gaji*, neulpuleun-aideul, *Deneme ile Birlikte Eski 99 Hikâyemiz*, Neulpureunai Yayınevi.
- Choi, Woonshik (2008). *Yetnal Yetcoge*, Minseokwon (*Eskiden Çok Eskiden*), Minseokwon Yayınları.
- Choi, Woonshik- Kim, Kichang (1998). *Jeonlaedonghwa Gyoyug-ui Irongui Silje*, Jibmundang (*Halk Masal Eğitimi Teorisi ve Uygulaması*), Jibmundang.
- Gu, Inhwan at all., (1974). *Adongmunhag*, Seouldaehaggyo chulpanbu, Seoul (*Çocuk Edebiyatı*), Seul: Seul Üniversitesi Yayınları.
- Hong, Kunguk (2013). *Gyogwaseo Jungsim Jeonlaedonghwa*, Yerimdang (*Ders Kitabı Odaklı Halk Masalları*), Yerim Dang Yayınevi.
- İm, Chaeyoung (2008). *Jeonlae Donghwa-e Sumgyeojin Jaemi ttneul Yeogsa İyagi*, Namugeuneul (*Halk masallarında Saklı İlginç Tarih Hikâyeleri*), Namugeuneul Yayınevi.
- İm, Dongkwon (1985). *Yetnal Yetjeoge*, Gyemongsa (*Çok Eskiden*), Gyemong Yayınevi.

- Jang, Deoksun vd. (1971). *Gubimunhag Gaeseol*, İljogag, Seoul (*Sözlü Edebiyatın Oluşumu*), Seul: İljogag Yayınevi.
- Jang, Deoksun- Cho, Dongil et al. (2007). *Gubi munhag gaeseol*, İljogag (*Sözlü Edebiyatın Başlangıcı*), Seul: İljogag Yayınevi.
- Kim, Sunrae - İm, Soojin (2012). *Jonlaedonghwalo Baeuneun Hangug-eo*, Darakwon (*Halk Masalları Aracılığıyla Korece Öğreniyorum*), Seul: Darakwon Yayınevi.
- Kim, Wonseok (2005). *Kim, Wonseok Seonsaengnim-i Deullyeojuneun Yet İyagi 1,2*, ggumsodam-i (*Kim Wonseok Tarafından Anlatılan Eski hikâyeler*), Ggumseodami Yayınevi.
- Lee, Hyangan- Lee, Hanjung (2007). *Urinara Daepyo Jeonlaedonghwa 50*, Daeilchulpansa (*Kore'nin Başlıca 50 Halk Masalı*), Daeil Yayınevi.
- Lee, Hyoseong (1985/1995). *Yeongwonhi Jeonhaejil Uri İyagi*, Hangug Jeonlaedonghwa1,2,3 Yerimdang (*Sonsuza Dek Aktarılacak Hikâyelerimiz*, *Kore Halk Masalları 1, 2, 3*), Yerimdang Yayınevi.
- Lee, Jaecheol (1969). *Adongmunhag Gaeron*, Mun-undang, Seoul (*Çocuk Edebiyatına Giriş*), Seul: Munundang.
- Lee, Sangkyo (2011). *Gyogwaseo Jeonlae Donghwa: Han gwon-euro ilgneun uri yet-iyagi 36 pyeon*, Milaeen-aise-um (*Halk Masalları Ders Kitabı: Bir Ciltte Okunan 36 Kore Halk Masalı*), Milaeenaiseum Yayınları.
- Lee, Wonsoo- Son, Dongin (1996). *Hangug Jeonlae Donghwajib 6*, Changjag gwa Bipyeongsa (*Kore Geleneksel Masal Kitabı 6*), Changjag gwa Bipyeongsa.
- Park, Chunshik (1985). *Adongmunhag-ui irongwa silje*, Hagmunsa, Seoul (*Çocuk Edebiyatı Teorisi ve Uygulaması*), Seul: Hakmunsa.
- Park, Jonggu (1974). *Donghwau irongwa silje*, Sinmang-aesa, Seoul (*Masal Teorisi ve Uygulaması*), Seul: Shin Mang-ae-sa.
- Seo, Jeongo (1997). *Uriga jeongmal Ar-ayahal- Uri yet -İyagi Baeggaji 1-2*, Hyeonamsa (*Gerçekten Bilmemiz Gereken- Yüz Çeşit Masallarımızı-2*), Hyeonam Yayınevi.
- Shin, Hyun Bae (2005). *5000yeon Hangugjeonlaedonghwa*, Hyeongseol-ai (*5000 Yıllık Kore Masalları*), Hyungseolai Yayınevi.
- Makale**
- İm, Joungyun (2010). "Effects of Korean Folk Tales Extensive Reading Activities into Korean Reading Class". Hanseo University, *Oriental Classical Research Institute, Eastern Studies*, Volume 18, pp. 157-178.

- Jang, Jeongho (2013). "Hangug Jeonlaedonghwau Gyo-yug-hag-jeog Ihae". *Gyoyug-sahag-yeongu*, 23(2), 133-156 (Kore Masallarının Pedagojik Anlayışı, Eğitim Tarihi Derneği, cilt 23, sayı 2, s. 133-156).
- Jeong, Jin (2001). "Hangug jeonlaedonghwau hwal-yong mich gyosa insig gwahan yeongu, eolin-imunhaggyoyug-yeongu". 2(1), 109-130. ("Kore Geleneksel Masallarının Kullanımı ve Öğretmen Algısı Üzerine Bir Araştırma", *Journal of Childrens Literature and Education*, Cilt 9, Sayı 1, s. 109-130)
- Kim, Kichang (1986). "Yuagiui Munhaggyoyug". miwon u-inseob gyosi hwagabginyeom nonmunjib Seoul: jibmundang, p. 627 ("Çocuklara Edebiyat Eğitimi", Prof. Dr. Woo, İnSeob'un 60. yıl Anısına, Jibmundang, 627).
- Kwon, Hyeokrae (2017). "Geundae Hangug Jeonlaedonghwajib-ui Mun yejeog Seong-gyeog gochal". *Hangugmunhag nonchong* vol 76, p. 49-86 (Modern Kore Halk Masalı Antolojisinin Edebi Özelliği Üzerine Bir Çalışma, *Kore Edebiyatı Çalışmaları*, Sayı 76, s. 49-86).

Yayımlanmamış Tez

- Kim, Hwashin (2019). *Jeonlaedonghwaleul hwal-yonghan hangug-eo gyoyug bang-an yeongu -<heungbuwa nolbu>reul jungsim-euro gosindaehaggyo gyoyugdaehag-won, gyoyughag seogsahag-wonmun (Yabancı Öğrencilere Halk Masalları Aracılığı ile Korece Öğretimi -Heungbu ve Nolbu Masalı Odaklı)-* Kosin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancılar Korece Öğretimi Bölümü, Yüksek Lisans Tezi.
- Ko, Miok (2008). *Hangugjeonlaedonghwau Jujeteugseong-gyoyug Gachie Gwanhan Yeongu -Chodeunghaggyo Gyogwaseo Surog jeonlaedonghwareul jungsim-euro- Gyeong-gidaehaggyo gyoyugdaehag-won, seogsahag-wonmun (Kore Halk Masallarının Teması ve Eğitim Açısından Önemi-İlkokul Ders kitaplarında yer alan Halk Masalları Odaklı)-*, Kyonggi Üniversitesi Kore Dili Eğitimi Bölümü, Yüksek Lisans Tezi.
- Moon, Pora (2009). *Jeonlaedonghwareul hwal-yonghan hangug-eo gyoyug bang-an yeongu -munhwa jungsim ilg-gi sueob-eul jungsim-euro baejaedaehaggyo dewag-won gug-eomunhaggwa oegug-eoleosem hangug-eogyoyug, seogsahag-wonmun (Halk Masalları Aracılığı ile Korece Öğretim Metodları Çalışması- Kültür Odaklı Okuma Metaryali)-*, Daejeon Paichai Üniversitesi, Kore Dili ve Edebiyat Bölümü, Yüksek Lisans Tezi.

- Yoon, Ok Hwa (2015). *Hangugjeonlaedonghwawa Oegugjeonlaedonghwa-e daehan gyosa, bumo, yuau insig bigo yeongu*, Seoul-yeojadaehaggyo ilbandaehag-won adonghaggwa yuagyoyugjeongong, seoga hag-wi nonmun (Okul Öncesi Öğretmenleri, Ebeveynler ve Küçük Çocukların Korece ve Yabancı Masallara Dair Algıları Üzerine Karşılaştırmalı Çalışma), Seul Kadın Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi Bölümü, Yüksek lisan Tezi.
- Lee, Yunnam (1999) *Jeonlaedonghwau gyojaehwa yangsang yeongu: chodeunghaggyo gug-eogyogwaseoleul jungsim-euro incheongyoyugdaehaggyo gyoyugdaehag-won hag-wonmun(seoga) (Ders Kitabı Olarak Halk Masalları Üzerine Araştırma-İlkokul kitapları Odaklı)-*, Incheon Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yüksek lisans Tezi

Elektronik Kaynaklar

- URL: https://www.dbpia.co.kr/search/topSearch?startCount=0&collection=ALL&range=A&searchField=ALL&sort=RANK&query=%ED%95%9C%EA%B5%AD%EC%A0%84%EB%9E%98%EB%8F%99%ED%99%94+%EC%97%B0%EA%B5%AC&srchOption=*&includeAr=false&searchOptionerişim (Erişim tarihi 4.12.2020 12:46).